

La corrupció a Catalunya: *percepcions i actituds ciutadanes*

Fitxa tècnica

Estudi fet sobre una mostra de 850 enquestes telefòniques amb afixació proporcional a majors de 18 anys, durant els dies 17 a 25 d'octubre de 2016.

La percepció dels nivells de corrupció

Un 82,6% dels enquestats considera que la corrupció a Catalunya és un problema molt o bastant greu, mentre que un 15,3% estima que ho és poc o gens (pàg. 14). Descens significatiu respecte 2014 (molt o bastant 88,9%).

El 74,2% de la població enquestada creu que actualment a Catalunya hi ha molta o bastant corrupció, i un 22,5% considera que n'hi ha poca o gens (pàg. 13). També representa un descens significatiu respecte 2014 (82,3%).

El 34,6% creu que en els últims anys la corrupció a Catalunya ha augmentat, un 24,1% creu que ha disminuït i un 36,1% que s'ha mantingut. Si comparem amb altres onades, al 2012 un 60,8% considerava que havia augmentat i un 53,5% al 2014 (pàg. 15).

Un 21,1% afirma haver vist personalment en alguna institució pública que algun treballador es comportés d'una manera que es considerava corrupta i d'aquets el 31,8% afirma que haver observat com s'afavoreix a familiar, amics, empreses o a un mateix i un 17,9% afirma haver vist com s'accepten regals o diners. La tercera conducta més observada és la de seguir criteris inapropiats en l'aplicació de la norma (multes, empadronaments, sanitat, cues...) (pàg. 11).

Un 7,5% afirma haver presenciat "que a la feina algú li ha demanat pagar un suborn", un 7,2% "que el govern municipal li faci pagar una taxa il·legal per un tràmit o permís". Només un 0,8% ha experimentat que un policia li demanés de pagar un suborn i un 0,7% en el sistema judicial. Un 3,5% afirma haver observat com algú paga un suborn a un funcionari. (pàg.12).

La ciutadania

Un 77,9% pensa que els catalans són molt o bastant honestos, mentre que el 16,4% considera que ho són poc o gens (pàg.17).

El 78,7% considera que els catalans en general compleixen les lleis molt o bastant, el 17,1% creu que poc o gens (pàg. 18).

Concepte de corrupció

El 14,6% dels enquestats accepta que un alt càrrec admeti com a regal una caixa de vi d'una empresa i un 12,9% veu acceptable que una persona que treballa al sistema sanitari públic ajudi a un familiar a saltar-se la llista d'espera (pàg. 7).

Entre les conductes menys tolerades només un 2,1% veu acceptable que un funcionari accepti diners per tal d'agilitzar un tràmit i un 4,5% que un polític doni suport a un projecte per beneficiar a un grup econòmic en atenció al suport que aquest ha donat al seu partit. Mentre que un 14,6 %veu justificable que un alt càrrec accepti una caixa de vi d'una empresa i un 12,9% veu justificable que una persona que treballa al sistema sanitari públic ajudi a un familiar a saltar la llista d'espera (pàg.7).

Entre les conductes llistades que més justificació reben, la d'empadronar a un fill a casa dels avis per tal que l'acceptin a l'escola desitjada (29,2%) o bé fotocopiar llibres sencers (22,3%) seguit per trucar a un metge amic per saltar-se la llista d'espera (21,4%) (pàg.8).

Hi ha un 8,4% d'enquestats que creu que no és una conducta corrupta que un polític voti un projecte per afavorir l'empresa del seu fill mentre que, per al 6,9% que un empresari pagui per obtenir un contracte públic tampoc és una conducta corrupta. El 29,3% no aprecia corrupció en el fet que un directiu d'una empresa privada accepti regularment regals d'una empresa proveïdora (el 39,8% en 2014 tot i que enguany s'ha modificat la pregunta introduint el matis "regularment"), el 29,6% no veu corrupte que un metge de la sanitat pública faci un viatge pagat per un laboratori farmacèutic i el 22,2% no considera corrupte que un funcionari realitzi activitats electorals durant el seu temps de treball (pàg.9).

La política

El 48,1% creu que els partits polítics a Catalunya es financen il·legalment en tant que al 2014 la xifra era del 55% (pàg. 23). El 84,0% pensa que el fet que els partits polítics rebin finançament privat pot acabar influent en les seves decisions posteriors quan són al govern (pàg.24). El 44,7 opina que a Catalunya els càrrecs polítics són molt o bastant honestos, mentre que el 49,6% creu que ho són poc o gens (pàg. 25).

El 82,5 dels enquestats estan poc o gens d'acord amb que els polítics fan el que toca per lluitar contra la corrupció (al 2014 88,1% no estaven d'acord amb aquesta afirmació). El 64,5% estan poc o gens d'acord en que els nomenaments en l'administració pública es basen en el mèrit i la capacitat. El 69,1% (74,7% al 2014) creu que hi ha manca de transparència en les decisions públiques. El 80,7% opina que hi ha uns vincles massa estrets entre política i negoci. El 84,6% (90,1% al 2014) diuen que els polítics no donen prou explicacions sobre la seva gestió (pàg. 22).

A la pregunta sobre el principal motiu que porta a la majoria de candidats a presentar-se a unes eleccions, els enquestats el 34,5% van respondre pel poder i la influència que s'obté a través del càrrec en primer o segon lloc. El segon motiu més triat és per a enriquir-se personalment, 21,5%. (Mentre que al 2014 el segon motiu més triat va ser per la possibilitat de defensar els interessos dels ciutadans amb un 26,4%) (pàg.21).

En el supòsit que el partit que voldria votar es veïés afectat en casos de corrupció però durant el seu mandat hagués aconseguit disminuir l'atur i millorar la situació econòmica, el 21,2% (26,8% al 2014) el continuaria votant, mentre que el 44% (40,6% al 2014) votaria un altre partit, el 17,2 (12,3% al 2014) s'abstindria i el 10,9% (12% al 2014) votaria en blanc (pàg. 20).

Les administracions públiques

El 66,5 % considera que a Catalunya el personal al servei de l'administració és molt o bastant honest (Pàg. 30).

Els enquestats creuen que el servei públic on la corrupció està més estesa és el d'obres públiques (81,4%) en segon lloc l'urbanisme (72,8%), i, en tercer, el de justícia (56,4%) (pàg.27).

Els partits polítics 80% (85,3%), les entitats financeres 78,7% (84,3%), els sindicats 62% (72,9%) i els ajuntaments 56,2% (68,4%) són, per aquest ordre, les institucions on la corrupció està més estesa per als interpel·lats. En tots ells la percepció ha baixat respecte l'onada anterior (pàg. 28).

Per als enquestats, l'activitat pública en la què la corrupció està més estesa és en els contractes públics 71,5% (78,5%), en la concessió de llicències i autoritzacions 62% (73,1%), ajuts a empreses 59,5% (65,1%) seguit per selecció de personal 57,1% (67,6) i subvencions a entitats 57% (67,8%). Igual que en la pregunta sobre les institucions, la percepció general ha disminuït (pàg.29).

El 66,2% creu que les administracions públiques tracten de forma privilegiada les persones i entitats afins al govern. (8 punts menys que en 2014 -74,1%-) (pàg. 31).

Les empreses i els mitjans de comunicació

El 87,9 % considera que hi ha grups d'interès que influencien en les decisions públiques (pàg. 33) i el 85,2% considera que les relacions entre els càrrecs públics i els grups d'interès no són prou transparents (pàg. 34). A més, el 86,4% creu que la llei hauria d'exigir als polítics amb responsabilitats de govern que facin públic amb qui es reuneixen (pàg. 35).

El 69,5% opina que la informació que ofereixen els mitjans de comunicació sobre els casos de corrupció és poc o gens objectiva. (Percepció bastant més elevada que en 2014 -58,3%-) (pàg. 36).

Transparència i conflicte d'interès

El 58,5% opina que les administracions públiques catalanes són poc o gens transparents (pàg. 40). (dada que ha disminuït en relació amb el 2014 -65,5%-)

En el supòsit que l'ajuntament es negués a lliurar una informació sol·licitada, el 33,9% diu que esgotaria totes les vies possibles, el 22,8% posaria una queixa a la bústia de l'ajuntament, el 18,2% posaria un recurs administratiu i el 14% ho denunciaria a través de les xarxes socials o a través dels mitjans de comunicació (pàg. 38).

Quan una institució no dona la informació que se li demana el 38,6 creu que és perquè tenen alguna cosa a amagar, el 33,6% per que és costós i complicat i el 22,1 perquè sap no serà sancionada si la nega (pàg. 39).

El principal motiu que podria portar a un servidor públic a afavorir els interessos privats per sobre de l'interès general són els interessos econòmics propis per al 31,9, en segon lloc les pressions de grups econòmics o d'interès 25,9% (un 15,1% al 2014). Seguit per les dificultats econòmiques personals (12,1%) i les relacions familiars, amistats o personals (11,6%) (pàg. 41).

El 86,2% dels enquestats creu que el patrimoni i l'activitat econòmica dels càrrecs públics hauria d'estar controlat per un organisme independent. D'aquests, el 68,9% opina que el patrimoni de la família del polític també hauria d'estar controlat per un organisme independent (pàg. 42).

4

La lluita contra la corrupció

La reacció d'institucions i de partits quan hi ha indicis de corrupció que afectin un dels seus càrrecs públics per al 88,1% dels preguntats hauria de ser apartar-lo de les seves funcions fins que hi hagi sentència, per al 7,8% s'hauria de mantenir fins que hi hagi sentència (pàg. 44).

Els interpel·lats no denunciarien un cas de corrupció del qual tenen coneixement, en primer lloc, per la dificultat d'obtenir proves 34,6% , en segon, perquè no compensa 19,4% , en tercer, per por a represàlies 16,5%, finalment perquè és massa complicat per a un 13,9%. Només un 7,2% no ho denunciaria en cap cas (pàg. 45).

El 68,4% (57,5% al 2014) dels enquestats han sentit a parlar de l'Oficina Antifrau de Catalunya (pàg. 46).